

İAOSB'YE büyük gurur

■ **İSTANBUL Sanayi Odası**'nın açıkladığı Türkiye'nin **İkinci 500 Büyük Sanayi Kuruluşu-2024** araştırmasında, İzmir Atatürk Organize **Sanayi Bölgesi**'nden 13 firma (Atik Metal, Bak Ambalaj, Batıbeton, Çimbeton Hazır beton ve Prefabrik Yapı Elemanları, Feka Otomotiv, Mayteks Örme, Nemaç İzmir Döküm, Norm Cıvata, Norm Somun, Roteks Tekstil, Uysal Makine, Üniteks Tekstil, ZF Lemförder) yer aldı. Geçtiğimiz haftalarda açıklanan **ISO Türkiye**'nin 500 Büyük **Sanayi Kuruluşu-2024** listesinde de İAOSB'den 8 firma yer almıştı.

ÜRETİMLE BÜYÜYÜRÜZ

Yönetim Kurulu Başkanı Cenk Karace, "**ISO İkinci 500**'te 13 firmamızın yer alması üretimle büyüyen bir bölge olarak ne kadar doğru yolda ilerlediğimizi gösteriyor. Her biri kendi alanında önemli bir değer üreten firmalarımızı kutluyor, başarıların çoğalması için bölge olarak desteğimizi sürdürüyoruz" dedi.

Türk sanayinin röntgeni -2

İlk 500 büyük
sanayi kuruluşu:
Derinlemesine analiz

1 Üretimden satışlar ve reel performans
ISO'nun 2024 yılı verilerine göre, ilk 500 sanayi kuruluşunun üretimden net satışları, 2023 yılında 6,45 trilyon TL iken 2024 yılında yaklaşık 8,79 trilyon TL'ye ulaşmıştır. Bu artış nominal olarak %36,3 büyümeye işaret ederken, Yurt İçi Üretici Fiyat Endeksi (Yİ-ÜFE) etkisiyle reel bazda %3,4 oranında küçülme yaşanmıştır. Bu durum, yüksek enflasyonun sanayi gelirlerini yalıtıcı biçimde artırdığına, reel olarak ise sektörün daraldığına işaret etmektedir.

2 Faaliyet kârlılığı ve finansal sağlık

2023 yılında 937 milyar TL olan toplam faaliyet kârı, 2024'te 641 milyar TL'ye gerilemiştir. Bu, %31,6'lık dramatik bir düşüş anlamına gelir. Faaliyet kârlılığı oranı da aynı dönemde %12,5'ten %6,2'ye gerilemiş ve bu, son 10 yılın en düşük düzeylerinden biridir. Bu düşüşün nedenleri arasında artan girdi maliyetleri, enerji fiyatları ve faiz oranları yer almaktadır.

Öte yandan, zarar eden firma sayısı dikkat çekici biçimde yükselmiştir. 2023'te 96 olan zarar açığlayan şirket sayısı, 2024'te 152'ye çıkmıştır. Bu, toplamın üçte birine yaklaşan bir orandır ve riskli bir finansal

Gözlem

Şevket
SAYILGAN
Ekonomist

sevket.sayilgan@dunya.com

yapıyı işaret etmektedir.

3 İhracat performansı

ISO 500 içindeki firmaların ihracat hacmi, Türkiye toplam sanayi ihracatının yaklaşık %38-40'ını oluşturur. Ancak 2024 yılında küresel talep daralması, navlun maliyetleri ve döviz kuru baskılanması nedeniyle ihracat artışı nominalde sınırlı, reel olarak düşüş yönü olmuştur. Özellikle AB'ye ihracatta yavaşlama dikkat çekmektedir.

4 Finansman yapısı ve borçlanma eğilimi

Sanayi kuruluşlarının 2024 yılında karşılaştığı en önemli sorunlardan biri finansman giderlerindeki artıştır. Artan politika faizleri ve sıkı para politikası nedeniyle borçlanma maliyetleri ciddi şekilde yükselmiştir. Banka kredilerine bağımlı olan birçok firma, finansman giderlerinin faaliyet kârına oranının %61'e kadar çıktığını raporlamıştır.

5 Ar-Ge ve teknolojik yatırım eğilimleri

2023 yılına göre Ar-Ge harcamaları %98,4 oranında artarak 60,7 milyar TL'ye ulaşmıştır. An-

cak bu artışa rağmen yüksek teknolojlü firma sayısındaki artış sınırlı kalmıştır. 2024 yılında ISO 500 içerisinde yer alan yüksek teknoloji yoğunluklu firma oranı yalnızca %7,4 seviyesindedir. Orta-düşük teknoloji yoğunluklu firmaların oranı ise hala %50'nin üzerindedir.

6 İlk 10 ve ilk 50 firmaların ağırlığı

ISO 500 listesinde yer alan ilk 10 firmaların toplam satışlarıdaki payı %25, ilk 50 firmaların payı ise yaklaşık %50 civarındadır. Bu durum, Türkiye sanayisinin de gelir ve güç yoğunlaşmasının az sayıdaki büyük firmada toplandığını göstermektedir. Örneğin;

• **TÜPRAŞ**, 2024 yılında 651,6 milyar TL üretimden satışla birinci sırada yer almıştır.

• **Ford Otomotiv** 356 milyar TL ile ikinci, **Star Rafineri** ise 201,6 milyar TL ile üçüncü sıradadır.

Bu firmaların tamamı enerji ve otomotiv sektörlerinden gelmekte olup Türkiye sanayisinin lokomotif alanlarını da temsil etmektedir.

Sektörel derinleşme, istihdam, kurumsal yapı ve gelecek riskleri**1 Sektörel dağılım ve yoğunlaşma**

ISO 500 listesindeki firmaların sektör dağılımına bakıldığında;

• **Ana metaller ve makine sanayi**: %22,5

• **Kimya ve plastik sanayi**: %19,7

• **Otomotiv ve yan sanayi**: %17,7

• **Gıda ve içecek sektörü**: %11,3

• **Enerji üretimi ve rafineeri**: %9,1 gibi oranlar ön plana çıkmaktadır. Bu dağılım, Türkiye sanayisinin ağır sanayi ve düşük katma değerli üretime yoğunlaştığını gösterir.

2 İstihdam verileri

ISO 500 kapsamındaki firmalar, Türkiye sanayi istihdamının yaklaşık %13'ünü sağlamaktadır. 2024 yılında bu firmalarda çalışan kişi sayısı 795.000'e yaklaşmıştır. Ancak artan teknoloji yatırımlarıyla birlikte mavi yakalı istihdamın artış hızında yavaşlama, beyaz yakalı ve nitelikli personel ihtiyacında artış gözlemlenmektedir.

3 Yabancı sermaye ve kamunun payı

2024 verilerine göre ISO 500 firmalarının yaklaşık %14'ü yabancı sermayeli yapıya sahiptir. Bu firmalar, toplam üretimden satışların %27'sini gerçekleştirir. Öte yandan, kamunun doğrudan kontrol ettiği şirket sayısı 20'nin altındadır, ancak enerji ve altyapı sektöründe hâlâ önemli ağırlıkları vardır.

4 Kurumsallaşma ve şirket yaş ortalaması

ISO 500 listesindeki firmaların ortalama yaşları 32 yıl civarındadır. İlk 100'de bu oran daha yüksektir (40+ yıl). Ancak özellikle 400-500 aralığında yer alan firmalar arasında son 10 yılda kurulmuş, hızlı büyüme göstermiş yeni sanayi aktörleri de dikkat çekmektedir.

Kurumsal yönetim yapıları açısından, listede yer alan firmala-

rın ancak %30'unun halka açık olduğu, geri kalan büyük kısmının aile şirketi ya da özel sermaye kontrolünde olduğu saptanmıştır.

5 Riskler ve karlılıklar

ISO 500 verileri üzerinden geleceğe dönük bazı risk unsurları belirlenmiştir:

• **Karlılığın düşmesi**, öz kaynakla büyümeyi zorlaştırmakta.

• **Kur baskısı ve finansman maliyetleri**, yatırım ıstahını düşürmekte.

• **Yüksek enerji girdileri**, özellikle sanayi firmaları ve rafineri dışı enerji yoğun sektörleri tehdit etmektedir.

• **Yatırım/istihdam ilişkisinde verimlilik düşmekte**, özellikle düşük teknoloji üretim yapan firmalar küresel rekabet avantajlarını kaybetmektedir.

6 Stratejik değerlendirmeye ISO 500

ISO 500 listesinin ortaya koyduğu en temel tablo şudur: Türkiye sanayisi hâlâ nominal olarak büyümekte; ancak reel anlamda daralma, karlılık kaybı, yüksek finansman gideri ve düşük teknoloji yoğunluğu gibi yapısal sorunlarla karşı karşıyadır.

Buna karşılık;

• İhracatın yeniden canlandırılması için TL'nin değer politikasına dikkat edilmeli,

• Yatırımların teknoloji ve sürdürülebilirlik odaklı olması teşvik edilmeli,

• Finansman erişimi için sanayiye özel kredi programları oluşturulmalı,

• Kurumsallaşma ve halka arz süreçleri desteklenmelidir.

Çözüm önerileri

1. Enflasyonla mücadele

• TCMB'nin faiz kararlığı sürdürülmeli.

• Fiyat denetim mekanizmalarını geliştirilmeli. Tarım ve hallerde arz güvenliği sağlanmalı.

2. Mali disiplin ve vergi reformu

• Kamu harcamaları gözden geçirilmeli. Tasarruf mekanizmaları kalıcı hale getirilmeli.

• KDV-ÖTV sadeleştirme ve gelir vergisi reformu gündeme alınmalı.

3. Sanayiye ihracata destek

• Sanayi firmalarına düşük faizli kredi, kur destekli ihracat finansmanı sağlanmalı.

• Yenilenebilir enerji ve ileri teknoloji üretim için vergi teşvikleri sunulmalı.

4. İstihdam politikaları

• Genç ve kadın istihdamı için hedefli teşvik programları uygulanmalı.

• İşsizlik fonunun etkinliği artırılarak doğrudan meşguliyet yerine istihdama yönlendirilmeli.

5. Yapısal dönüşüm ve dijitalleşme

• Kamu-özel ortaklığıyla dijital altyapı ve üretim dönüşümü desteklenmeli.

• Yeşil dönüşüm ve sektör odaklı fonlar oluşturulmalı.

• **Son sözler:** "Ne söylediğimizi, biraz da nasıl söylediğimizi belirlersin" Jack London

"İnsan, öldükten sonra ne kadar çabuk unutulduğuna göre, kimseye kendini beğendirmek için çabalamazdı" Sadi-i Şirazi

İş dünyasından 'milli birlik' vurgusu

İş dünyası temsilcileri, 15 Temmuz Demokrasi ve Milli Birlik Günü dolayısıyla yaptıkları değerlendirmelerde, Fetullahçı Terör Örgütü'nün (FETÖ) hain darbe girişiminin her kesimden vatandaşın "milli irade" etrafında "tek vücut" olmasıyla başarısızlığa uğratıldığını hatırlattı.

İş dünyası temsilcileri, bu ruhun ekonomiye de itici güç olduğunu vurguladı. İş dünyasının mesajları şöyle oldu:

TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıklıoğlu: "Türkiye, 15 Temmuz 2016 gecesi, gücünü sandıktan, yetkisini millettten almayan bir idareyi asla meşru kabul etmeyeceğini, demokrasi ve milletin iradesi dışında bir seçeneğe de boyun eğmeyeceğini göstermiştir." ifadesini kullandı.

İstanbul Ticaret Odası Başkanı Şekib Avdagıç ise "Kahraman ordumuzun içine sızan bir avuç

hainin, yurt dışındaki elebaşlarından emir alarak başlattıkları darbeyi, başlarına geçirerek, Türkiye'de darbeler dönemini ebediyen kapattı." dedi.

İSO Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçıvan da "Karanlık ve ihanet dolu darbeye karşı çıkılan bu günün yıldönümünde demokrasimize olan bağlılığı, inancımızı bir kez daha vurguluyor, şehitlerimize Allah'tan rahmet diliyorum." mesajı yayımladı.

Türkiye İhracatçıları Meclisi Yönetim Kurulu Başkanı Mustafa Gültepe ise "TSK, emniyet ve

yargı başta olmak üzere, devletin tüm kurumlarına sızan hain terör örgütünün darbe girişimi, Cumhurbaşkanımızın liderliği ve milletimizin canı pahasına ortaya koyduğu kararlılıkla başarısızlığa uğratıldı." değerlendirmesini yaptı. İstanbul ve Marmara, Ege, Akdeniz ve Karadeniz Bölgeleri Deniz Ticaret Odası Yönetim Kurulu Başkanı Tamer Kiran, "Ülkemize, milletimize ve milli iradenin temsilcisi TBMM'ye kasteden bu ihanet şebekesi asla unutulmayacak, tarih boyunca nefretle anılacaktır." ifadesini kullandı.

Türk iş dünyasından 'milli birlik' vurgusu

İş dünyası örgütlerinin temsilcileri 15 Temmuz mesajlarında, "Üretimi, istihdamı, ihracatı artırmak ve ülkemizi daha müreffeh yarınlara taşımak için çalışmaya devam ediyoruz" ifadelerini kullandılar.

EKONOMİ SERVİSİ

İş dünyasının çatı kuruluşları **TOBB** ve bağlı odalar, DEİK, TİM, çeşitli dernek ve birlikler 15 Temmuz Demokrasi ve Milli Birlik Günü'nü dolayısıyla açıklamalar yayınladı.

İş dünyası temsilcileri 15 Temmuz Demokrasi ve Milli Birlik Günü dolayısıyla yaptıkları değerlendirmelerde, Fetullahçı Terör Örgütü'nün (FETÖ) hain darbe girişiminin her kesimden vatandaşın "milli irade" etrafında "tek vücut" olmasıyla başarısızlığa uğradığını belirterek, bu ruhun ekonomiye de itici güç olduğunu vurguladı. İş dünyasının mesajları şöyle oldu:

TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıklıoğlu: "Türkiye, 15 Temmuz 2016 gecesi, gücünü sandıktan, yetkisini millettan almayan bir idareyi asla meşru kabul etmeyeceğini, demokrasi ve milletin iradesi dışında bir seçeneğe de boyun eğmeyeceğini göstermiştir."

DEİK Başkanı Nail Olpak: "Ülkesinin birliği ve bütünlüğüne sahip çıkan milletimiz, devletiyle tek vücut olarak hain darbe girişimine engel oldu. Bu duruşla, egemenliğin kayıtsız şartsız milletin olduğunu bir kez daha ispatlayarak Türkiye'nin geleceğine ipotek

koymaya çalışanlara geçit vermedik."

İTO Başkanı Şekib Avdagiç: "Kahraman ordumuzun içine sızan bir avuç hainin, yurt dışındaki elebaşlarından emir alarak başlattıkları darbeyi, başlarına geçirerek, Türkiye'de darbeler dönemini ebediyen kapattı."

İSO Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçıvan: "Karanlık ve ihanet dolu darbeye karşı çıkılan bu günün yıldönümünde demokrasimize olan bağlılığı, inancımızı bir kez daha vurguluyor, şehitlerimize Allah'tan rahmet diliyorum."

TİM Yönetim Kurulu Başkanı Mustafa Gültepe: "TSK, emniyet ve yargı başta olmak üzere, devletin tüm kurumlarına sızan hain terör örgütünün darbe girişimi, Cumhurbaşkanımızın liderliği ve milletimizin canı pahasına

ortaya koyduğu kararlılıkla başarısızlığa uğratıldı."

İSTİB Başkanı Ali Kopuz: "15 Temmuz 2016 gecesi Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın liderliğindeki kahraman milletimiz, hainlere karşı dimdik durmuş, bu alçaklara hak ettikleri cevabı vermiştir."

Türkiye İMSAD Başkanı Tayfun Küçükoglu: "15 Temmuz, milletimizin varoluş mücadelesinde tarihi bir dönüm noktasıdır."

ATO Yönetim Kurulu Başkanı Gürsel Baran: "Milletin iradesini ve ekonomik bağımsızlığımızı daha da güçlendirmek için aynı kararlılıkla çalışmaya devam ediyoruz."

ASO Başkanı Seyit Ardic: "Oda olarak, o karanlık gecede olduğu gibi bugün de milli iradenin üzerinde hiçbir gücü tanımıyoruz. Gazi Mustafa

Kemal Atatürk'ün 'Her fabrika bir kaledir' sözü doğrultusunda üretimi, istihdamı, ihracatı artırmak ve ülkemizi daha müreffeh yarınlara taşımak için çalışıyoruz."

TÜRMOB Genel Başkanı Emre Kartaloğlu: "O gece gösterilen birlik, beraberlik ve kararlılık, milli iradenin gücünü tüm dünyaya bir kez daha göstermiştir."

ATB Başkanı Ali Çandır: "Bizler de iş dünyası olarak demokrasinin, milletimizin ve devletimizin yayındayız, yanında olmaya da devam edeceğiz."

MTSO Yönetim Kurulu Başkanı Oğuzhan Ata Sadıkoğlu: "O gece tüm Türkiye'de olduğu gibi Malatya'mızda da halkımız meydanlara koşmuş, ülkesine ve geleceğine sahip çıkmıştır."

GTO Yönetim Kurulu Başkanı Tuncay Yıldırım ve Meclis Başkanı M. Hilmi Teymur: "Devletimizin en kritik yapılarına sızarak karanlık bir planı hayata geçirmeye çalışan FETÖ terör örgütü, milletimizin bağımsızlık sevdasını ve dirayetini hesaba katmamıştır. Ancak Türk milleti, bir kez daha tarih yazmış; cesaretiyle, inancıyla ve canı pahasına demokrasisine ve vatanına sahip çıkmıştır."

GSO Yönetim Kurulu

Başkanı Adnan Ünverdi: "Tüm dünya bir araya gelse Aziz Türk Milletine pranga vurmaz, demokrasi ve özgürlüğünü elinden alamaz."

BTB Yönetim Kurulu Başkanı Özer Matlı: "O gece milletimizin her ferdi, hiçbir talimat beklemeden, ayyıldızlı bayrağın etrafında kenetlenerek tarihe geçecek bir kararlılık sergiledi. Milyonlar, aynı zamanda geleceğimize, demokrasimize ve Cumhuriyetimizin temel değerlerine sahip çıkmak için ayağa kalktı."

ASKON Genel Başkanı Orhan Aydın: "Unutmayalım ki darbenin olduğu 2016 tarihinin üçüncü çeyreğinde ekonomi yüzde 0,8 daralmış, **sanayi** üretim endeksi Temmuz 2016'da 20 puan düşerek 86,9'a gerilemiş, ihracat aynı dönemde yüzde 11,5, ithalat ise yüzde 19,4 azalmıştı. Bu süreçte darbenin ülkemize maliyeti doğrudan 158 milyar dolar, dolaylı maliyeti ise 350 milyar dolar olmuştu. Ancak çok şükür ki, Rabbimizin takdiri, Cumhurbaşkanımız Erdoğan'ın ve isimleri ile var olsunlar şehitlerimizin dirayeti, halkımızın ve sadık güvenlik güçlerimizin direnişi sayesinde bu girişim püskürtüldü ve ülkemizin demokratik düzeni korundu."

İş dünyasından "Terörsüz Türkiye" değerlendirmesi

İş dünyası temsilcileri, bugün Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın "Terörsüz Türkiye" hedefi doğrultusunda yaptığı tarihi konuşmayı ve süreci etkilerini değerlendirdi.

Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu (DEİK) Başkanı Nail Olpak, yaptığı yazılı açıklamada, ortaya konan siyasi irade ve kararlılıkla Türkiye'nin 47 yıllık terör belasından kurtulma aşamasında olduğunu belirterek, "Terörsüz Türkiye" için çıkan yolda 11 Temmuz itibarıyla yeni sayfa açıldığını bildirdi.

Olpak, "Dün, sembolik gibi görünen ama son derece önemli adımla silahların terör örgütü tarafından yakılmasıyla daha somut hale gelmeye başlayan ve Sayın Cumhurbaşkanımız tarafından bugün verilen tarihi mesajları, iş dünyası olarak memnuniyetle karşılıyor, ülkemizin ve insanımızın geleceğinin nasıl bir dönüm noktasında olduğunu görüyoruz." ifadelerini kullandı.

Yaklaşık yarım asırdır uğraştıkları terör belasının, kaybedilen ve telafisi asla mümkün olmayan binlerce can kaybına ve oluşturduğu tarifsiz acılara sebep olduğunu vurgulayan Olpak, şunları kaydetti:

"Bunun yanında ekonomik olarak da çok ciddi maliyetlere neden oldu. Sayın Cumhurbaşkanımızın ifade ettiği 2 trilyon dolarlık faturayı hep birlikte ödemek ve daha kolay elde edebileceğimiz refahımızı ertelemek zorunda kaldık. Bugün, Türkiye'nin güvenliği, milletimizin huzuru ve refahı adına çok kritik süreçlerden geçiyoruz. DEİK olarak ekonomik anlamda da ülkemizin önünü açacak bu tarihi gelişmelerin, bölge ülkeleri ve dünyayla kurduğumuz ticari diplomamızı çok daha güçlendireceğinin ve olumlu sonuçlarından milletimizin tümünün faydalanacağını farkındayız.

Kapısı aralanan ve sonuna kadar gidileceğine inandığımız bu yeni dönem, içerideki birliğini sağlamış Türkiye'miz için daha fazla yatırım ve daha fazla üretim ve istihdam, daha güzel günler ve gelecek anlamına geliyor. Ve biz de iş dünyası olarak ihtiyaç duyduğumuz güven ortamının tesisine ülkemizin

bölgesel ve küresel gücünü daha da artırması için daha fazla gayret göstermeye devam edeceğiz."

Nail Olpak, bu süreçte kahraman şehit ve gazileri asla unutmayacaklarının altını çizerek, onların bıraktığı emaneti hem siyasi hem de ekonomik anlamda gelecek nesillere bırakmak için var güçleriyle daha çok çalışacaklarını aktardı.

"Sahip olduklarımızı büyütmek, güçlü adımlarla yeni başarılar elde etmek artık çok daha mümkün." görüşünü paylaşan Olpak, "İş dünyası olarak biz de 'Terörsüz Türkiye' sürecinde üzerimize düşen sorumlulukları biliyoruz. Bu farkındalıkla hem atılan hem de atılacak adımların hayırlara vesile olmasını diliyor, daha büyük ve daha güçlü Türkiye'nin heyecanı ve gururunu yaşıyoruz." değerlendirmesinde bulundu.

"Oluşacak güven atmosferi bölge ülkeleri için büyük fırsat sunan 'Kalkınma Yolu'na da katkı sunacak"

Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM) Yönetim Kurulu Başkanı Mustafa Gültepe ise Türkiye'nin 40 yılı aşkın süredir terör nedeniyle büyük acılar çektiğini, aradan geçen zaman diliminde asker, polis, sivil, binlerce insanın hayatını kaybettiğini hatırlattı.

"Öncelikle şehitlerimize Allah'tan rahmet, gazilerimize sağlık ve uzun ömür diliyorum." ifadesini kullanan Gültepe, şu değerlendirmeleri yaptı:

"Terörsüz Türkiye hedefiyle başlatılan süreç çerçevesinde ilk günden bu yana atılan adımlar sonrası Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın bugünkü mesajlarını ülkemiz için tarihi bir dönüm noktası olarak nitelendiriyor, milletimiz için hayırlara vesile olmasını temenni ediyorum. Terörün Türkiye gündeminden çıkarılmasıyla güven ve istikrar ortamının sadece ülkemiz değil, bölgedeki

komşularımızla yeni atılım rüzgarına imkan sağlayacağına olan inancımı yineliyorum.

Geçtiğimiz aylarda gerçekleştirdiğimiz Irak ziyaretimiz sırasında edindiğimiz izlenimler ve Suriye'de yaşanan gelişmeleri göz önünde bulundurduğumuzda, oluşacak güven atmosferi bölge ülkeleri için büyük fırsat sunan 'Kalkınma Yolu'na da katkı sunarak yeni işbirliklerine kapı aralayacaktır."

Gültepe, barış ve huzur iklimiyle şekillenen yeni dönemde kaynakların üretime ve yatırıma dönüştürülmesi halinde toplumsal refahın hızla üst seviyeye taşınacağına ve Türkiye'yi ihracatta ilk 10 ülke arasında çıkarma hedefine daha hızlı ulaşılacağına olan inancını dile getirdi.

"Bu süreçte üzerimize düşen her sorumluluğu bundan sonra da eksiksiz ifa edeceğiz"

İstanbul Ticaret Odası (İTO)

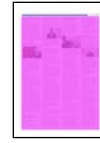
Başkanı **Şekib Avdagiç** de terör örgütü PKK'nın silah teslim sürecinin ardından Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın bugünkü tarihi mesajlarını, iş dünyası olarak Türkiye'nin geleceği için dönüm noktası gördüklerini aktardı.

Avdagiç, sözlerini şöyle sürdürdü:

"Yeni dönemde Musul ve Kerkük'ten İstanbul'a, Şam'dan Ankara'ya, Halep'ten İzmir'e oluşturulan güçlü bağlar, hem Türkiye hem bölge ekonomisine yüz milyarlarca dolarlık üretim ve yatırım gücü katacaktır.

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın son açıklamasıyla Çin Seddi'nden Adriyatik'e kadar uzanan binlerce yıllık Türk tarihi yeni vizyona kavuştu. Bu gelişme sadece siyasette değil, ekonomide de ülkemizin önünü açacak, iç cephesini tahkim edecektir. Türkiye'nin bölgesel ve küresel

ekonomik güç olarak öne çıkmasını ve tüm ağırlığının hissedilmesini sağlayacaktır.

Bugünden itibaren Türkü, Kürdü, Arabı, Çerkezi, Lazıyla Türkiye'nin benzersiz insan ve girişimci kaynağı, barışın gölgesinde yeni ekonomik başarılar inşa etmekte buluşacaktır. İş dünyası olarak 'Terörsüz Türkiye' sürecinde üzerimize düşen her sorumluluğu, bugüne kadar yerine getirdiğimiz gibi bundan sonra da eksiksiz ifa edeceğiz. Kahraman şehit ve gazilerimizin aziz hatıralarına hâle getirilmeden, emanetlerine sahip çıkarak, vatanını üretimle koruyacak ve büyütecek gençlerimizle büyük Türkiye'yi inşa edeceğiz."

"Çok önemli bir sürecin başlangıcına tanıklık ediyoruz"

İstanbul Sanayi Odası (İSO) Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan** ise "Terörsüz Türkiye" hedefi doğrultusunda kritik bir eşik olan PKK'nın silahları teslim sürecinin başlamasının, Türkiye ve bölge için çok boyutlu ve derin etkileri olacak tarihi bir adım niteliği taşıdığına dikkati çekti. Bahçivan, şu değerlendirmelerde bulundu:

"Hep birlikte diyalog köprülerinin inşa edilerek toplumsal kutuplaşmanın bitirilmesi noktasında ülkemizin istikrarı, huzuru, milli birliğimizin ve beraberliğimizin güçlenmesinin yanı sıra psikolojik ve sosyal travmaları geride bırakmamızı temin edecek çok önemli bir sürecin başlangıcına tanıklık ediyoruz.

Toplumsal güven ortamının, huzurun ve barışın tam anlamıyla tesis edilmesi noktasında büyük umutlar barındıran bu yeni iklimi, aynı zamanda gerek yerli gerekse uluslararası yatırımlar açısından Türkiye'yi daha cazip hale getirerek, eğitimden sağlığa, enerjiden savunmaya, tarımdan turizme her alanda kapsayıcı kalkınma dönemine zemin teşkil edecek olması açısından çok önemli buluyorum. Yeni sürecin aynı zamanda bölgesel istikrar, ticaret ve ekonomik işbirliğinin önündeki engelleri kaldırarak, Orta Doğu'da daha entegre bir ekonomik yapının inşasını sağlama noktasında güçlü adım olmasını da ayrıca değerli buluyorum."

İSO Başkanı Bahçivan, barış ve istikrar yolunda sürece iradesiyle emek veren ve katkı sunan tüm taraflara teşekkür etti.

"Güvenli limanlara kazanan Türkiye olacak"

Anadolu Aslanları İş Adamları Derneği (ASKON) Genel Başkanı

Orhan Aydın, "Terörsüz Türkiye" yolunda atılan adımları takdirle karşıladıklarını belirterek, bu adımlar sayesinde Türkiye'nin çok daha güvenli liman haline geleceğini ve güvenli limanlarda yarımların daha da güçlü ve büyük Türkiye'sinin inşa edileceğini aktardı.

Kazananın Türkiye olacağını vurgulayan Aydın, ayrıca Türkiye'nin bu tarihi başarısının bölgeye huzur ve barış getirerek bölgenin ticaretine, ekonomisine çok ciddi katkıları olacağını bildirdi.

Aydın, yıllardır Türkiye'nin canlarıyla, ekonomisiyle, istikrarıyla adeta kanını emen terör belasıyla yaşamak zorunda kaldığını dile getirerek, şu ifadeleri kullandı:

"Nice kahraman şehitlerimiz oldu. Bu bela her daim üzerimizde bir karabulut gibi dolayordu. Hamdolsun son yıllarda yerli ve milli savunma **sanayimizdeki** hamleler ve istikrarlı yönetim sayesinde teröre geçit vermedik.

Gelinen noktada Cumhurbaşkanımız Erdoğan ve MHP Lideri Devlet Bahçeli'nin güçlü iradeleriyle bugün bölücü örgütün silahlarını yaktığını çok şükür görmekteyiz. İş dünyası olarak ülkemiz adına bu tablodan son derece memnuniyet duymaktayız. 47 yıl sonra gelen bu müjde için iş dünyası adına şükranlarımızı sunuyoruz. Terörsüz Türkiye ortamında kaynaklarımız daha verimli kullanılacak. Bu ortamda altyapı, enerji, turizm, tarım ve imalat **sanayisine** yönelik uzun vadeli yatırımlarda artış göreceğiz. Yabancı sermayenin Türkiye'ye bakış açısı değişecek. Bu noktada ayrılan bütçe eğitim, sağlık, teknoloji gibi verimlilik artırıcı alanlara daha da çok yönlendirilebilecek. Bu ortam ayrıca sosyal barışa katkı sağlayacak. İş gücü hareketliliğini artıracak ve bölgeler arası eğitim, üretim ve istihdam dengesizliklerinin giderilmesine katkı sağlayacak. Yatırım ortamındaki iyileşme, uzun vadeli ve sürdürülebilir büyüme oranlarını da yukarı çekecektir. Neresinden bakarsanız bakın huzur ve güven ortamında kazanan Türkiye olacaktır."

Güvenli limanlarda kazananın Türkiye olacağına işaret eden Aydın, terörsüz ortamda baskıların son bulmasıyla bölgenin adeta yeniden ihya olacağını aktardı.

Aydın, "Bu, aynı zamanda bölge ülkelerinin ve halklarının da daha müreffeh olacağı anlamına gelmektedir. Buradaki siyasi başarı, iktisadi başarıyı da beraberinde getirecektir. Bölge ülkeleri arasında yatırım ve işbirlikleri daha da çok artacaktır." değerlendirmesini yaptı.

"İş dünyası olarak bu sürecin her aşamasında üzerimize düşeni yapmaya hazırız"

Türkiye Genç İş İnsanları Derneği (TÜGIAD) Yönetim Kurulu Başkanı Gürkan Yıldırım ise terörün sona ermesinin ve barış ortamının kalıcı hale gelmesinin sadece siyasi hedef değil, aynı zamanda Türkiye'nin ekonomik kalkınması ve sosyal gelişimi için de hayati zorunluluk olduğunu kaydetti.

Terör örgütü PKK'nın silah bırakması ve Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın açıklamalarının Türkiye ekonomisi için devasa potansiyelin başlangıcı olacağını belirten Yıldırım, şu görüşleri paylaştı:

"Yıllardır süregelen çatışma ortamı, özellikle Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde yatırımları engellemiş, istihdam olanaklarını kısıtlamış ve bölge ekonomisini adeta felç etmiştir. Silahların susmasıyla birlikte güvenlik endişelerinin ortadan kalkması, yerli ve yabancı yatırımcılar için cazip ortam yaratacaktır.

Bölgenin doğal kaynakları, genç nüfusu ve stratejik konumu, yeni fabrikaların, işletmelerin ve altyapı projelerinin hayata geçirilmesi için büyük fırsat sunacaktır. Bununla birlikte Doğu ve Güneydoğu Anadolu'nun binlerce yıllık tarihi ve kültürel mirasıyla eşsiz turizm potansiyeli güvenli ortamda tam anlamıyla değerlendirilebilecek, bölgeye gelen turist sayısı artacak ve turizmden elde edilen gelirler katlanacaktır. Tarım ve hayvancılığın merkezi olan bölgede terör nedeniyle ekilemeyen, işlenemeyen araziler tekrar üretime kazandırılabilir, göçe zorlanan çiftçiler topraklarına geri dönebilecektir. Bu durum hem gıda güvenliğimize katkı sağlayacak hem de kırsal kalkınmayı hızlandıracaktır."

Bölgede ulaştırma, enerji ve iletişim altyapısının geliştirilmesinin terör nedeniyle sektöre uğradığını vurgulayan Yıldırım, bu projelerin de hız kazanacağını, bölgenin diğer bölgelerle entegrasyonunun güçleneceğini ve ticaret hacminin artacağını bildirdi.

Yıldırım, "Sonuç olarak terör örgütü PKK'nın silah bırakması, Türkiye'nin sadece ekonomik değil, aynı zamanda sosyal olarak da şaha kalkması için eşsiz fırsattır. İş dünyası olarak bu sürecin her aşamasında üzerimize düşeni yapmaya hazırız. Yatırımlarımızla, istihdam yaratma çabalarımızla ve sosyal sorumluluk projelerimizle,

barışın ve kalkınmanın mimarları arasında yer almak en büyük arzumuzdur. Bu vesileyle ülkemizin geleceği için bu kritik adımı bir an önce atılmasını ve kalıcı barış ortamının sağlanmasını temenni ediyoruz." değerlendirmesinde bulundu.

"Güçlü bir kalkınma sürecinin hız kazanacağına inanıyoruz"

Ankara Ticaret Odası (ATO) Başkanı Gürsel Baran da açıklamasında, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın, "AK Parti 32. İstişare ve Değerlendirme Toplantısı"nda, "Terörsüz Türkiye" hedefi doğrultusunda yaptığı tarihi konuşmayı büyük heyecan ve umutla karşıladıklarını belirtti.

PKK'nın silah bırakma ve örgütsel yapısını feshetme kararının, güvenliğin yanı sıra ekonomik kalkınma açısından da kritik bir eşik olduğuna işaret eden Baran, Malazgirt ruhunun yeniden diriltilmesinin, bin yıldır bu topraklarda kardeşçe yaşamış Türk ve Kürt halklarının ortak kaderini, bir kez daha barış ve birlik zemininde buluşturacağını vurguladı.

Baran; silahların susması, terörün sona ermesi ve artık konuşarak, müzakere ederek sorunların çözülmesi çağrısının, milletin tamamının arzu ettiği güçlü bir gelecek vizyonunun teminini oluşturduğunu belirterek şu değerlendirmelerde bulundu:

"Bu iradenin, TBMM çatısı altında bir komisyon marifetiyle kurumsallaştırılacak olması, sürecin siyasal meşruiyet ve toplumsal temsille güçlendirilmesini sağlayacak. Bu yaklaşım, sadece bugünü değil, gelecek nesilleri de güven içinde yaşatacak bir kardeşlik ikliminin teminatıdır. Toplumsal huzur ve güven ortamının pekişmesiyle, ülkemizde ve coğrafyamızda yatırım, üretim ve istihdamı esas alan güçlü bir kalkınma sürecinin hız kazanacağına inanıyoruz. Bizler iş dünyası olarak, bugüne kadar olduğu gibi bundan sonra da üzerimize düşen her sorumluluğu yerine getirmeye devam edeceğiz, kahraman şehitlerimizin ve gazilerimizin aziz hatırasını her zaman yaşatarak, bu vatani emekle, alın teriyle büyütecek gençlerimizle birlikte daha güçlü bir Türkiye için çalışmayı sürdüreceğiz."